مجلس تعطیلی شنبه را مصوب کرد ولی هنوز موافقان و مخالفان نتوانسته‌اند به ابهامات زیادی که درباره تعطیلی آخر هفته مطرح شده، پاسخ دهند

تعطیلات بدون تحقیقات

غلی ملکی
خبرنگار گروه نقد روز

لایحه کاهش ساعات کاری در آذرماه ۱۴۰۱ توسط دولت تنظیم و تحویل مجلس شد. اما به‌دلیل مشخص نبودن روز تعطیل، تصویب آن به تعویق افتاد تا اینکه روز گذشته مجلس نشینان با تعطیلی روز شنبه موافقت کردند و این لایحه پس از دوسال تصویب شد. این تصمیم بخش‌های مختلف کشور اعم از دستگاه‌های اداری، اجرایی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. از این رو بسیاری از فعالان این حوزه‌ها نسبت به اضافه شدن یک روزه تعطیلات آخر هفته واکنش‌های مثبت و منفی نشان داده‌اند. موافقان تعطیلی شنبه اظهار می‌کنند با توجه به تعطیلی روزهای شنبه و یکشنبه در بیشتر کشورهای دنیا، تعطیلی پنجشنبه، یک روز دیگر فعالیت‌های بین‌المللی مثل تجارت و بازرگانی را از بازیگری بین‌الملل دور می‌کند و اقتصاد کشور را تحت تاثیر قرار خواهد داد. از سوی دیگر برخی مخالف تعطیلی روز شنبه به‌عنوان دومین روز تعطیل آخر هفته هستند. مخالفان تعطیلی شنبه، ریشه مخالفت خود را در زمینه‌های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی می‌دانند. آنها معتقدند این کار لطمه بزرگی به گاهشماری کهن ایرانی-اسلامی وارد خواهد کرد. همچنین مخالفان تعطیلی شنبه با بیان اینکه در تاریخ ایران همیشه روز شنبه به‌عنوان اولین روز هفته به حساب می‌آمده، معتقدند باید پنجشنبه برای دومین روز تعطیل انتخاب شود. واکنش‌ها به تصویب این لایحه به این دو گروه خلاصه نمی‌شود. بخشی از حقوق‌دانان با اصل اضافه شدن تعطیلی روزهای آخر هفته مخالفند. آنها معتقدند با این مصوبه بهره‌وری کار در کشور نه تنها اصلاح نخواهد شد، بلکه با توجه به نیمه تعطیل بودن روز پنجشنبه، تعطیلات هفته تلویحا به سه روز خواهد رسید. در نهایت این طرح به شورای نگهبان ارسال شده تا درصورت عدم مغایرت با موازین شرع و قانون اساسی، تایید نهایی شود. پیرو همین مساله با سیدمهدی ناظمی، استاد دانشگاه و عضو هیات علمی پژوهشکده فرهنگ و هنر انقلاب اسلامی، رضا امیدوار تجریشی، رئیس خانه صنعت معدن تجارت جوانان تهران، محمدعلی فراهانی پژوهشگر حقوق عمومی، جلال رشیدی کوچی نماینده مجلس، کمیل قدرلو مدیر اندیشکده مطالعات فرهنگ و توسعه، سیدحسین شهرستانی مدیر گروه حکمت هنر پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی و محمد بهادری جهرمی عضو پژوهشکده شورای نگهبان گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید.

شد. در مقدمه، این لایحه اشاره شده است که این طرح در راستای اجرای بندهای ۱، ۲، ۹ و ۱۷ و ۱۷ سیاست‌های کلی نظام اداری مبنی بر: «نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و کرامت انسانی، ارج نهادن به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، توجه به استحکام خانواده، ایجاد تعادل بین کار و زندگی افراد در نظام اداری، توجه به اثربخشی و کارایی در فرآیند‌ها و روش‌های اداری به‌منظور تسریع و تسهیل در ارائه خدمات کشور و خدمات رسانی برتر، نوین و کیفی به‌منظور ارتقای سطح رضایت‌مندی و اعتماد مردم» تنظیم شده است. این در حالی است که پیش از این نیز طرح‌های مشابهی در دستورکار مجلس قرار گرفته است. در سال ۱۳۹۰ طرح حذف تبصره «۳» ماده «۸۷» قانون مدیریت خدمات کشوری مطرح شد که درنهایت مسکوت «متوقف» شد. در ادامه و در راستای اصلاح ساعت و روزهای کاری کارکنان، طرح «تعطیلی روز پنجشنبه کلیه مراکز اداری و آموزشی و قضایی در کلیه استان‌ها و شهرستان‌ها همانند تهران» در سال «۱۳۹۸ نیز مسکوت و متوقف شد. اما لایحه اصلاح ماده «۸۷» قانون مدیریت خدمات کشوری که در سال ۱۴۰۱ تنظیم شده بود، روز گذشته (چهارشنبه) در مجلس به تصویب رسید. ولی اسماعیلی، رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس پیش از تصویب این طرح در مجلس گفته بود: «ما در کمیسیون اجتماعی با قاطعیت مصوب کردیم که شنبه تعطیل شود. این مصوبه کمیسیون در صحن نیز تصویب خواهد شد، چون حداکثر ۷۰ نفر مخالف در مجلس دارد. ما مستندات و دلایل متعددی داریم که تعطیلی شنبه ما را برای متعددی برای تجارت و رشد تولید خواهد داشت.» البته پیش از این نیز بحث و بررسی‌هایی درخصوص کاهش روزهای هفته مطرح بود اما در روزهای اخیر این موضوع صورت جدی‌تری به خود گرفت. با این حال و پس از تصویب این لایحه در کمیسیون اجتماعی و صحن مجلس، اختلاف‌نظرهایی در خصوص این طرح وجود دارد.

ایران در جمع کشورهای باکمترین تعطیلات

برخلاف تصور برخی، کشور ایران با ۷۸ روز تعطیل از لحاظ روزهای تعطیل آخر هفته و تعطیلات رسمی دیگر، در میان کشورهای با کمترین روز تعطیل قرار دارد. همچنین کشورهای مسلمان دیگر ازجمله کویت، قطر، مصر، عراق، اردن، افغانستان، عربستان، بحرین، عمان، لیبی و الجزایر سال‌ها پیش روز شنبه را تعطیل کردند و تعداد روزهای تعطیل آخر هفته‌شان به دو روز رسید. در روزهای اخیر وبدنویسی کوتاه از صحبت‌های روح‌الله متقی‌کرّاژد، عضو هیات رئیسه مجلس منتشر شد که در آن گفته بود: «در حالی که رژیم صهیونیستی در حال قتل و غارت است، تعطیلی شنبه پیام خوبی ندارد.» این ویدئو با واکنش‌های زیادی در فضای مجازی روبه‌رو شد تا جایی که متقی‌کرّاژد را وادار به انتشار ویدئوی کامل کرد. او ضمن اشاره به تقطیع شده بودن ویدئوی منتشرشده، گفت: «روز یکشنبه بررسی جزئیات لایحه آغاز شد. نمایندگان پیشنهادهایی داشتند که رای نیاوردند و بررسی سایر پیشنهادها همچنان ادامه دارد.» وی همچنین توضیح داد دولت در لایحه‌ای که برای مجلس ارسال کرده، اشاره داشته که تعطیلات پایان هفته به دو روز افزایش پیدا کند اما در مورد اینکه این روز تعطیل، پنجشنبه باشد یا شنبه چیزی نگفته است. متقی‌کرّاژد اظهار کرد این شأن دولت است که در فضای کارشناسی به بررسی این مساله بپردازد و خودش تصمیم‌گیرنده باشد. وی همچنین هشدار داد این طرح بهتر است پیش از اینکه تبدیل به قانون شود، موقتا به اجرای آزمایشی در یکی از روزهای پنجشنبه یا شنبه در بیاید تا آثار و تبعات آن سنجیده شود؛ چراکه اگر تبدیل به قانون شود، تغییر دادن آن نسبتا دشوار خواهد بود.

رشیدی‌کوچی: چرا از تغییر می‌ترسیم

جلال رشیدی‌کوچی، نماینده مجلس از جمله موافقان تعطیلی روز شنبه است. او با تاکید بر استدلال‌های اقتصادی تعطیلی شنبه گفت: «اینکه در حوزه اقتصادی، استدلال‌های قوی به میان می‌آید؛ من موافق هستم. ما باید لنز را پیدا بریم و قبول کنیم. این مشکل که فلان‌جا مسافر می‌رویم، من سوالی دارم. چرا ما از تغییر عقب هستیم در مبادلات اقتصادی ما اثر مهمی دارد. عده‌ای نمی‌خواهند این مساله را پذیرفته‌اند. اگر پنجشنبه تعطیل شود، این سه روز عقبمون از اقتصاد دنیا تبدیل به ۲ روز می‌شود یعنی از ۷ روز هفته بیشتر از سه روز فرصت نداریم. این نکته بسیار مهمی است. اما اگر شنبه تعطیل شود، فرصت ما برای مبادلات اقتصادی در دنیا تبدیل به ۴ روز خواهد شد. بعضی‌ها اشاره می‌کنند ما قرن هاست شنبه‌ها سرکار می‌رویم. من سوالی دارم. چرا ما از تغییر می‌ترسیم؟ چرا نسبت به تغییر مثبت، این همه نگران هستیم؟ چه اشکالی دارد؟ ما الان‌ها شنبه‌ها سر کار بودیم، حالا پنجشنبه‌ها را بریم سر کار. به نظر من خیلی چیز عجیب و غریبی نیست. اما اگر در کار مساله متداول در عرف جامعه باید محاسبات اقتصادی موضوع را در نظر بگیریم. در همین مجلس وقتی می‌خواستیم ثابت کاری را ثابت اعلام کنیم، باز هم استدلال‌هایی از این دست مطرح می‌شد. اینکه مثلا اگر ساعت ثابت بماند، اذان صبح مشهد ۵ صبح خواهد بود و مدام به امروی اذان دست متوسل می‌شدند. اما عملا این اتفاقات رخ نداد و بعد از یک مدت دیدیم مردم راضی‌تر بودند. بنابراین به نظر من این استدلال‌ها استدلال‌های قوی نیست؛ هرچند بعضی حاشیه‌های منطقی شنبه من این استدلال‌ها استدلال‌های قوی نیست؛ هرچند بعضی حاشیه‌های منطقی شنبه به‌دنبال این بودیم که به جای پنجشنبه، شنبه تعطیل شود. به نظر می‌آید مزایا و محاسن اقتصادی تعطیلی شنبه بیشتر باشد.»

ناظمی: روحیه تغییر در مسئولان وجود ندارد

سیدمهدی ناظمی، استاد دانشگاه و عضو هیات علمی پژوهشکده فرهنگ و هنر انقلاب اسلامی ازجمله افرادی است که معتقد است لایحه به مرحله اجرا نخواهد نرسید. وی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»، در این رابطه گفت: «به احتمال ۹۹ درصد روحیه تغییر به صورت جدی در مسئولان وجود ندارد. بنابراین من احتمال پیشرفت رویه را نزدیک به صفر می‌دانم. فکر می‌کنم این نوع از اتفاقات، تمهیدات مقدماتی نیاز دارد که هنوز انجام نشده. درخصوص موانع برای اجرای این طرح، بدیر می‌دانم. سوال به وجود می‌آید که مدام یک ارتصمیمات تاثیر فرهنگی ندارد؟ تصمیمات بسیار بزرگ‌تری در کشور گرفته شده و هراس خوبی هم از طرف مردم صورت گرفته است، پس مساله این است که جامعه به یک زمینه‌سازی مقدماتی، نیاز دارد که هنوز انجام نشده است. دولت هم اساسا تمایلی به این بوش حل مساله ندارد و صرفا می‌خواهد از روش‌های آماده استفاده کند و کار را پیش ببرد. به هرحال باید از ماه‌ها قبل زمینه‌سازی‌هایی صورت بگیرد و مردم را اقناع کنند اما آنها نه اعتقادی به این کارها دارند و نه زانویی اش را. به همین دلیل عملا اتفاقی نمی‌افتد و دولت هم ریسک بدبر نیست و نمی‌خواهد هزینه دهد و نارضایتی ایجاد کند. نکته آخر هم این است که اگر قرارباشد چنین تصمیمی گرفته شود، باید برنامه‌های مختلف اخر هفته‌ها، از آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و... مورد توجه و بازنگری جدی قرار گیرند.»

بهادری جهرمی: بگوییم نمی‌خواهیم کار کنیم

محمد بهادری جهرمی عضو پژوهشکده شورای نگهبان با اشاره به اینکه به طور کل تعطیلات در روز آخر هفته در دنیا به صورت رسمی، در کشورهایی متداول است که تعطیلات غیررسمی آخر هفته آنها به تعداد انگشتان دست هم نمی‌رسد گفت: «به طور کل تعطیلات در روز آخر هفته در دنیا به صورت رسمی، در کشورهایی متداول است که تعطیلات غیررسمی آخر هفته آنها به تعداد انگشتان دست هم نمی‌رسد. یعنی ملاما کشورهایی داریم که به جز تعطیلات آخر هفته‌شان یا همان ویکند، ۳،۲ یا ۵ روز تعطیل دارند. میانگین آن به طور کل همین عدد هماست. البته کشورهای عربی و اسلامی، تعطیلی زیادی دارند و به ۱۷ یا ۱۸ روز هم می‌رسد. اما آن کشورها بسیار شاد هستند. ولی کشورهایی که ۲ الی ۳ روز تعطیلی غیررسمی دارند، آخرهفته را آماده‌اند، دو روز تعطیل گرده‌اند. این موضوع را از لحاظ حقوقی و اقتصادی می‌گویم؛ کشوری که ۲۶ روز تعطیلی رسمی دارد و در دنیا در صدر است، ویکند دو روز تعطیلی آن برای چیست؟ خب بگوییم نمی‌خواهیم نمی‌خواهیم کار کنیم دیگر! و سال اقتصاد و مشارکت مردم، این اتفاق عجیبی است و این نکته‌ای است که کمتر به آن توجه شده است.»

شهرستانی: تعطیلی شنبه یک جراحی عمیق در ریتم زندگی ایرانیان است

سیدحسین شهرستانی، مدیرگروه حکمت هنر پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی ازجمله مخالفان تعطیلی شنبه، معتقد است برای حل مساله‌ای مثل معاملات تجاری و تعطیلات ایران، نباید دست به تغییری به این شکل زد که همه وجود زندگی اجتماعی مردم را تحت تاثیر قرار می‌دهد و توضیح داد: «مثالی برای این موضوع می‌زنم. وقتی یک نفر به پزشک مراجعه می‌کند، می‌گوید من سردرد دارم. پزشک هزار راه مختلف دارد که ببیند علت آن چیست. مثل این مشکلی که ما در اقتصاد داریم که نمی‌دانیم چقدر بزرگ است و خیلی هم بزرگ‌نمایی می‌شود. اینکه پزشک همان اول مریض را بخواباند، مغزش را با او بازکند و دربیاورد. این ساده‌ساده‌ترین راه‌حل ممکن است. این اتفاق دارد می‌افتد. چون به هرحال در حوزه‌های مختلف ما اینچ این ساده‌سازی را در بخش‌های مختلف می‌بینیم. در حوزه‌های مختلف، مداخلات مختلف در زندگی اجتماعی مردم اتفاق می‌افتد که یکی از آنها هم اینجاست. این یک مداخله رادیکال در نظم زندگی کل جامعه ایران؛ مدارس و ادارات و دانشگاه‌ها و کاسبان ایجاد می‌کند. اتاق درک اجتماعی و فرهنگی کافی است که بفهمیم این اجرا، چه اجرای عمیق، و این مداخله عمیق در ریتم زندگی ایرانیان، مقداری دوفاوآور است.»

برای سردرد که مغز را جراحی نمی‌کنند

شهرستانی معتقد است تغییر در تعطیلی روزهای هفته منجر به تغییر ریتم زندگی مردم می‌شود و توضیح داد: «این یک تصور کاملا تکنیکال از سیاست را که ما حذفی بفرمایید، مثلا به جای فردا، امروز بیاید. فکر می‌کنیم که این اتفاق می‌افتد، متوجه نیستیم که زندگی یک ریتمی دارد. این ریتم پایدار است و تبدیل به فرهنگ می‌شود. برای سردرد قرص مسکن می‌خورند، جراحی مغز نمی‌کنند. جدا از جنبه‌های فرهنگی آن که تعطیلی شنبه اصلا نسبتی با هویت فرهنگی ما دارد یا خیر و اینکه اساسا آخر هفته بودن جمعه معنی خود را از دست می‌دهد؛ چراکه جمعه در نظم فرهنگی ما برای این موضوع می‌رفتیم. وقتی یک نفر به پزشک مراجعه می‌کند، می‌گوید من سردرد دارم. پزشک هزار راه مختلف دارد که ببیند علت آن چیست. مثل این مشکلی که ما در اقتصاد داریم که نمی‌دانیم چقدر بزرگ است و خیلی هم بزرگ‌نمایی می‌شود. اینکه پزشک همان اول مریض را بخواباند، مغزش را با او بازکند و دربیاورد. این ساده‌ساده‌ترین راه‌حل ممکن است. این اتفاق دارد می‌افتد. چون به هرحال در حوزه‌های مختلف ما اینچ این ساده‌سازی را در بخش‌های مختلف می‌بینیم. در حوزه‌های مختلف، مداخلات مختلف در زندگی اجتماعی مردم اتفاق می‌افتد که یکی از آنها هم اینجاست. این یک مداخله رادیکال در نظم زندگی کل جامعه ایران؛ مدارس و ادارات و دانشگاه‌ها و کاسبان ایجاد می‌کند. اتاق درک اجتماعی و فرهنگی کافی است که بفهمیم این اجرا، چه اجرای عمیق، و این مداخله عمیق در ریتم زندگی ایرانیان، مقداری دوفاوآور است.»

درک «مهندسی دستوری» از مسائل اجتماعی و فرهنگی اشتباه است

شهرستانی در ادامه به این موضوع اشاره کرد اینکه فکر می‌کنیم مسائل صدماتی بزند که نتایج ناخواسته کنش پزشک باشد و بهتر است به آن سمت نرود. این عقلانیت است که تا آنجا که می‌شود، مداخلات رادیکال در زندگی اجتماعی و فضای عمومی فرهنگ نکنیم. اما چون سیاست‌گذاری‌ها مبتنی بر شعور فرهنگی نیست، این هم خروجی است که از آن دیده می‌شود.»

شهرستانی درباره این اظهارنظر که تعطیلی شنبه تغییر چندانی در سبک زندگی ما ایجاد نمی‌کند و همچنین انتقادهایی جمعه به قوت خود باقی است، نیز گفت: «هفته از رمق می‌افتد. شنبه یک روز کاری شش دانگ است و با این تعطیلی، هفته از رمق می‌افتد و معلوم نیست که بعد از تعطیلی جدید تبدیل به یک هفته شش دانگ شود. همین الان یک مجموعه پژوهشی را در نظر بگیرید. روزهای سرحال هفته تعطیل می‌شود و تازه یکشنبه تبدیل به روز اول هفته می‌شود و بقیه هفته بی‌رمق می‌شود. اصلا به نظر من، این چرخه رفاه مهم جریان‌های فعالیت‌های کشور اقتصادی اداری آموزشی خواهد بود. یکی از بنیادی‌ترین شئون فرهنگ دانشگاه‌ها با این روال پیش می‌رود و مشکلی هم ندارند. با این تعطیلی‌ها و تنها به خاطر جذب معامله تجاری به این فرآیند آسیب می‌زنیم. می‌شود اصلا جای روزها را عوض کنیم. فکر می‌کنیم همه چیز قراردادی است، این یک نگاه مهندسی به فرهنگ است. سیاست‌گذاری فرهنگی این طور نیست تصور کنیم که فرهنگ تابع تصمیمات دستوری ماست و هرچیزی را می‌شود جابه جا کرد. این طور نیست. همه چیز تابع مصوبات نیست. فرهنگ یک وجه درونی ماندگار و خودبنیادی دارد که با دستور مقامات رسمی تغییر نمی‌کند.»

ادامه در صفحه ۷

امیدوار تجریشی: استدلال ندارند، دین را بهانه می‌کنند

رضا امیدوار تجریشی، رئیس خانه صنعت معدن تجارت جوانان تهران اما به عنوان یکی از مخالفان تعطیلی روز پنجشنبه ارتباط دادن مسائل فرهنگی و اجتماعی به این موضوع را بیهوده خواند و گفت: «اولا نباید از ابزار مسائل دینی و اجتماعی تفکرات افرادی که به نظر من تندرو هستند استفاده شود. ما با صهیونیسم مشکل داریم و نه با دین آسمانی یهود. تمام روزها روزهای خداوند است و ما در روز جمعه مناسکی انجام می‌دهیم و کسی منکر آن نیست. با توجه به بهره‌وری کم کاری ما تعطیل شدن یک روز دی خروش آسیب است اما اگر بخواهیم زاندمان کار بالابرود و یک اتفاق خوبی برای کارمند رخ دهد پنجشنبه گزینه مناسبی است.

ما با دنیا تبادلات مالی و بانکی داریم، شرکت‌های صادرکننده ما باید قیمت اعلام کنند و از بورس کالا قیمت بگیرند. وقتی جمعه و شنبه یا شنبه و یکشنبه تعطیل باشد تعداد روزهای ما درخصوص تبادل تجاری بیشتر است. موضوع بعدی این است که می‌گویند بانک‌ها در این روز باز باشند. اگر نظام بانکی تعطیل نباشد عملا این تعطیلی فایده ندارد. اگر پنجشنبه با شنبه تعطیل باشد و نظام بانکی تعطیل نباشد بخش خصوصی و سرمایه هم باید باز باشد، پس این چه تعطیلی می‌شود؟ خیلی سال است که خیلی از ادارات و شرکت‌ها و حتی شرکت‌های دولتی به دلیل اینکه صادرات دارند روز شنبه را تعطیل می‌کنند؛ چراکه در روز پنجشنبه کار می‌کنند. گروه‌زدن این مساله با مسائل اجتماعی، مذهبی، و فرزندآوری عمل بی‌ربطی است. برخی استدلالی ندارند و می‌خواهند از ابزار دین برای عقیده خودشان استفاده کنند. روز جمعه روز تعطیلی ماست و خیلی از کشورهای اسلامی هم روز جمعه و شنبه تعطیلند. آیا آنها مسلمان نیستند؟»

بخش خصوصی موافق تعطیلی شنبه

تجریشی در واکنش به پیشنهاد اجرای آزمایشی و موقت این لایحه گفت: «قاعدتا طرح آزمایشی پایلوت بد نیست اما در کل من با تعطیل شدن پنجشنبه مخالفم. به هرحال هر تعطیلی اثرات و تبعاتی دارد. دادگستری در تهران پنجشنبه‌ها تعطیل است. اما در شهرستان‌ها روز پنجشنبه هم کار می‌کنند. من خیلی از دانشگاه‌ها را هم دیده‌ام که در مقطع ارشد و دکترا در روزهای پنجشنبه و جمعه باز هستند و شنبه تعطیلند. بنابراین اجرای پایلوت خوب است و اگر شنبه هم باشد مرور قبول است.

نکته بعدی اینکه دنیای امروز، دنیای تغییر است و استدلال دوستان ضعیف است. زمانی می‌گفتند مردم حتما باید در بانک اسکناس دریافت کنند. الان همه پول‌ها مجازی شده و جابه‌جا می‌شوند. همیشه یک‌سری هستند که با تغییر مخالفند. در طول تاریخ هم ثابت شده است که برخی نمی‌توانند مقابل تغییر مقاومت کنند. پس وقتی ما در این دهکده جهانی در حال تبادل هستیم و سفر و تجارت می‌کنیم بهتر است که برای ما روز شنبه تعطیل باشد. عملا پنجشنبه تعطیل نیست چراکه نظام بانکی ما باز است و تا وقتی که تعطیلی نظام بانکی هم قطعی نشود این تعطیلی تاثیر سرزایی نخواهد داشت. مساله دیگر این است که آیا پرسنل بانک انسان نیستند که بخواهند از این تعطیلی استفاده کنند؟ آنها هم کارمند و افراد همین جامعه هستند. در کل پیشنهاد اجرای آزمایشی و پایلوت بد نیست. دولت و بخش خصوصی با تعطیلی شنبه موافق است.»

مجلس اگر عجله ندارد تصمیم‌گیری را به نمایندگان جدید واگذار کند

رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت جوانان تهران با بیان اینکه این تعطیلی اصلا به دین و مذهب ارتباطی ندارد گفت: «کسی که می‌خواهد عبادت کند برایش تفاوتی ندارد مگر وقتی که سر کار هستیم عبادت نمی‌کنیم و روزه نمی‌گیریم؟ حتی زیارت اهل قبور هم در روز جمعه انجام می‌شود. دولت باید شجاعت تصمیم‌گیری داشته باشد و این را به مجلس محول نکند. دوستان مجلسی هم می‌توانند الان تصمیم‌گیری نکنند و این را به منتخبان جدید ملت محول کنند. بودجه کشور از راه صادرات نفتی تامین می‌شود. ما صادرات نفتی و غیرنفتی زیادی داریم به عراق، افغانستان، عمان، عربستان، اروپا و ترکیه صادرات انجام می‌دهیم. نمی‌شود بگوییم میلیون کارمندی که در کشور کار می‌کنند نسبتی در این ۸۰ میلیون نفر ندارند، بلکه همین ۷ میلیون نفر هستند که کار مردم را راه می‌اندازند. درآمد، ارزش افزوده، سرمایه و ارزآوری کشور از چه راهی صورت می‌گیرد؟ همه نباید کارخانه‌دار و بازرگان باشند اما یک کارخانه‌دار ۱۰۰۰ نفر را شاغل کرده است.

آیا این کسانی که کسب‌وکار ایجاد کرده‌اند و به‌وسیله صادرات ارزآوری می‌کنند را باید نادیده گرفت؟ فرهنگ به مرور زمان در حال تغییر است و خود را پدیدت می‌کند. باید ببینیم منافع مردم کجاست. دین اسلام دین به‌روزیست و تصمیماتش هم به‌روز است پس ما هم باید به‌روز تصمیم بگیریم. اگر ما بخواهیم اداره‌کنندگان را نادیده بگیریم پس بگوییم از فردا مالیات ندهند، اتفاقی برای کشور رخ نمی‌دهد! بنابراین نمی‌شود و این مسائل را نباید به هم ارتباط داد. درنهایت باید ببینیم که منافع مردم کجاست و آنها چه می‌خواهند و به نظرم دولت باید تصمیم بگیرد و تصمیم شجاعانه‌ای هم بگیرد. بخش خصوصی هم حمایت خواهد کرد؛ اگر می‌خواهد تعطیلی صورت بگیرد این تعطیلی باید روز شنبه باشد.»

فراهانی: افزایش تعطیلات به راندمان پایین کاری دامن می‌زند

محمدعلی فراهانی، پژوهشگر حقوق عمومی با تاکید بر اینکه تعداد روزهای تعطیل در کشور ما نسبت به دیگر کشورها کمتر است، گفت: «شاید نسبت ما این باشد تعطیلات‌مان نسبت به کشورهای دیگر بیشتر است اما من در یک پژوهش که دوستانم در وزارت میراث فرهنگی انجام داده بودند دیدم که این‌گونه نیست و تعطیلات کشورهای دیگر به نسبت کشور ما اگر خیلی بیشتر نباشد قطعا کمتر نیست. بنابراین من خیلی با این موافق نیستم که تعطیلات ما نسبت به دیگر کشورها بیشتر است. نکته دیگری که وجود دارد این است که ما از حیث راندمان کاری و کار مفید دچار مشکل هستیم و تا وقتی که فکری به نوع کاری‌مان تکنیم و درمانی برای آن نداشته باشیم، افزایش تعطیلات می‌تواند به راندمان پایین کاری ما دامن بزند. بنابراین به لحاظ قواعد و مقررات اداری نیاز است تدبیری درباره شیوه‌های ارزیابی محیط‌های کاری روش‌های استخدامی و پاداش حقوق و مزایا اندیشیده شود.

بخش عمده‌ای از مشکلات بهره‌وری کاری ما ریشه فرهنگی دارد. اما از حیث حقوقی، آن چیزی که در قانون اساسی به عنوان تعطیل رسمی هفتگی اعلام شده صرفا روز جمعه است. براساس برخی از نظرات حقوقدانان ما دیگر نمی‌توانیم روز دیگری را به عنوان روز تعطیل هفته انتخاب کنیم. روزی که در نظام حقوقی ما به عنوان رسمی هفتگی اعلام شده، روز جمعه است. بنابراین تعطیل کردن روز دیگر خلاف قانون اساسی قلمداد می‌شود. اما برخی از حقوقدانان هم معتقدند این روز جمعه‌ای که در قانون اساسی به عنوان روز تعطیل عنوان شده «اطلاق حصر» ندارد و قانونگذار می‌تواند در کنار روز جمعه روز دیگری را نیز تعطیل کند، مهم این است که قانونگذار نمی‌تواند تعطیلی روز جمعه را لغو کند. من تخصصی در موضوعات فقهی و شرعی ندارم اما نکته‌ای که به نظرم می‌رسد و از این جهت موضوع را مورد تامل می‌کند، بحث اسناد بین‌المللی است و نزدیک شدن تدریجی نظام اداری و حقوق کشور به آن چیزی که در جامعه جهانی به دنبالش هستند.»

تعطیلی روز پنجشنبه متناسب با ذائقه جامعه است

فراهانی با اشاره به تعطیلات ۱۳ روزه نوروز گفت: «این حجم [پایین] از تعطیلی‌ها باعث می‌شود که آن ۳ روز (یا حتی چند سفرها باشد، در حالی که فرض کنید تقویم به صورتی شود تعطیلات قمری در روزهای جمعه یا پنجشنبه قرار گیرد و مثلا ما سک فصل یا بدون تعطیلی سپری کنیم. با ایجاد این حجم از نیاز به تعطیلی، فشار مردم برای مسافرت افزایش پیدا می‌کند. از این جهت باید نسبت به فراوانی تعطیلی و تقسیم و توزیع تعطیلات در طول سال تدبیرهایی صورت گیرد. اما با توجه به این وضعیت کاری بدون اینکه نسبت به زایش بهره‌وری در محیط کاری و افزایش ساعات کاری مفید فکر کنیم، بیندیشیم و برایش چاره‌ای پیدا کنیم. اگر صرفا بخواهیم نسبت به تعطیلات و افزایش آن اقدام کنیم ممکن است نتایج ناقصی صورت گیرد و نتیجه‌ای که می‌خواهیم حاصل نشود. البته من هم موافق هستم اگر ما ساعات کاری مفید و بهره‌وری بالایی داشته باشیم تعطیلی پنجشنبه به فرهنگ و ذائقه جامعه نیز بیشتر تناسب دارد تا تعطیلی روز شنبه یا یکشنبه. تعطیلی روز شنبه از جهت تناسب با کشورهای اروپایی است که شاید به لحاظ فرهنگی هم تناسب و تقارنی با فرهنگ ایرانی - اسلامی ما نداشته باشد. روز پنجشنبه به عنوان روز مقدم بر جمعه که به نوعی تعطیلی مذهبی و مناسب و آدابی دارد و از این جهت که در فرهنگ دینی و ایرانی ما پنجشنبه‌ها روزی است که در آن مردم بیاد اموات کرده و در آرامستان‌ها حضور پیدا می‌کنند. این مناسبات نشان می‌دهد تعطیلی روز پنجشنبه با ذائقه فرهنگی- اجتماعی جامعه ما تناسب بیشتری دارد. در تهران پنجشنبه، اگر ما روز پنجشنبه را جابه جا کنیم، این نماد عقب‌نشینی فرهنگی ماست و نباید این کار را بکنیم.»

جماعتی این حس را ایجاد کردند که این تعطیلی ارزشی تاریخی، اجتماعی، فرهنگی و مذهبی است

قیدرلو به اظهاراتی که تعطیلی شنبه را همسان با تعطیلی یهودیت عنوان می‌کنند، نیز پاسخ داد: «اینکه ولن ترضی عنک الیهود ولن نصری عنک دهد و چیزهایی از این دست بخوانیم، اینها ملاحظاتی است که خارج از موضوع تصمیم‌گیری است و تحمیل تصمیم است، چون روز تعطیل شما جمعه است و نهایتا شنبه روز بهود و یکشنبه روز مسیحیت است. اینکه تبعیت از ملت دیگر نیست، تبعیت از یک نظم است که قبل از آن هم برای شما تمایز خاصی نداشته و پنجشنبه‌های شما خالی بوده است. این احساس تقابل می‌تواند، هزینه جدید ایجاد کند و جماعتی در ایران این حس را ایجاد کردند که این تعطیلی ارزش تاریخی، اجتماعی و فرهنگی و مذهبی است و این می‌تواند هزینه‌های تصمیم‌گیری را افزایش دهد. یعنی اگر از این به بعد تعطیلی شنبه را به جای پنجشنبه داشته باشید، حس شکست هویتی برای شما خواهد داشت، به جای اینکه فکر کنید پنجشنبه روزی قبل از جمعه است که قبلا تعطیل بود و حالا یک روز بعد از جمعه تعطیل است. باید این طور نگاه کنید، به جای اینکه بگویید این نماد مقاومت تاریخی ما در برابر تاریخ هویتی بهود در تعطیلی روز شنبه است که اسم آنها «اصحاب شنبه» است و این تقابل فرهنگی سنگین ایجاد می‌کند. لذا اینکه چه تصمیمی بگیریم و این هزینه‌ها در عرصه فرهنگی اجتماعی و سیاسی، مورد توجه قرار گیرد، شاخص‌هایی است که توجه به آنها مهم

قیدرلو: هزینه‌سازی در تعطیلی شنبه احساس شکست هویتی ایجاد می‌کند

قیدرلو، مدیر اندیشکده مطالعات فرهنگ در توضیح این امر که در تعطیلی شنبه یا پنجشنبه چه نکاتی مورد توجه قرار دارد، توضیح داد: «قیدرلو در ادامه بررسی تعطیلی شنبه، به این موضوع اشاره کرد که با توجه به تغییرات دنیای جدید ما ناگزیریم به ارتباط با جهان جدید هستیم و گفت: «نکته دیگر این است که ما در دنیایی قرار داریم که پراهمیت‌ترین مشخصه پیدا کرده، یعنی نظم تاریخی ما در برابر نظم دنیای جدید قرار گرفته است. این نظم نمی‌تواند خود را در حصار قرار دهد و ربط پیدا می‌کند و ارتباطات به نوعی تعدیل شدگی می‌رسند. برای مثال آنچه که الان مساله است، این است که ایام ارادی ما ناظر به این باشد که جمعه، شنبه و یکشنبه روزهای تعطیل ما در مراودات باشد و ما عملا مراودات رسمی و تقویمی در این روزها نداشته باشیم یا ۲ روز تعامل را به ۵ روز تبدیل کنیم و دو روز جمعه، یکشنبه روزهایی باشند که در تقویم ما عملا امکان مراوده وجود ندارد. این یک انتخاب ناشی از تحمیل شرایط جهانی است که بالاخره من تصمیم بگیرم که این تصمیم جفتد برای من هزینه دارد. بخشی از آن هزینه اقتصادی است، بخشی هزینه فرهنگی، اجتماعی است، بخشی از هزینه فرهنگی اجتماعی این است که من روز پنجشنبه را به تماد تمایز خود تبدیل می‌کنم که پنجشنبه‌ها را نمی‌کنیم. شما شنبه و یکشنبه را تعطیل می‌کنید. اینکه چقدر به آن بها دهیم، تصمیمی است که ما می‌گیریم. الان به تقویم نگاه کنید، پنجشنبه‌ها روز تعطیل نیست، روز نیمه‌تعطیل است. از نظر فرهنگی منطقا و قانونا پنجشنبه‌ها برای ما روز تعطیل حساب نمی‌شود اما وقتی شروع می‌کنیم به مواجهه با جهان غیرخودمان که صرفا جهان غرب هم نیست، یک حس تقابل را گسترش می‌دهیم که آنها از شنبه روز تعطیل را شروع می‌کنند و ما از تاریخ مجعول شاهنشاهی و تلاش شکست خورده ژاکوبن‌های فرانسوی بر جایگزینی تقویم انقلابی (که در آن روزهای هفته به جای هفت، ۱۰ روز بود) نمونه‌هایی آشنا از این منازعات است. در هر دو مورد تلاش برای تغییر نظم زمانی هدفی جز قطع پیوند از سنت دینی (اسلامی و مسیحی) نداشت.»

در اسلام هفته با شنبه آغاز و به جمعه ختم می‌شود

قیدرلو در ادامه بررسی تعطیلی شنبه، به این موضوع اشاره کرد که با توجه به تغییرات دنیای جدید ما ناگزیریم به ارتباط با جهان جدید هستیم و گفت: «نکته دیگر این است که ما در دنیایی قرار داریم که پراهمیت‌ترین مشخصه پیدا کرده، یعنی نظم تاریخی ما در برابر نظم دنیای جدید قرار گرفته است. این نظم نمی‌تواند خود را در حصار قرار دهد و ربط پیدا می‌کند و ارتباطات به نوعی تعدیل شدگی می‌رسند. برای مثال آنچه که الان مساله است، این است که ایام ارادی ما ناظر به این باشد که جم